

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (Україна)
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (Україна)
Інститут проф. Жана-Урбана Сандаля (Королівство Норвегія)
Університет ім. Фрідріха-Александра Ерланген-Нюрнберг
(Федеративна Республіка Німеччина)
Варшавський технологічний університет «Варшавська політехніка» (Республіка Польща)
Вища школа економіки в Бидгощі (Республіка Польща)
Балтійська міжнародна академія (Латвійська Республіка)
Університет Миколаса Ромеріса (Литовська Республіка)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського» (Україна)

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

24 листопада 2023 року
м. Харків, Україна

ББК 65.050

К 64

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 12 від 08.11.2023 р.), вченої ради Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол № 11 від 17.11.2023 р.)

Рецензенти: **Кизим Микола Олександрович** – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (Харків, Україна);
Криворучко Оксана Миколаївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна);
Назарова Галина Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 24 листопада 2023 р. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. 56 с. (+ додаток). Укр. мова, англ. мова

ISBN 978-617-7801-45-9

Наведено результати наукових досліджень учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики», присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману. Розглянуто проблеми та перспективи розбудови економіки України, зокрема питання: сучасного стану зацікавленості інноваційними термінами вченого Овсія Лібермана: план, прибуток, премія; особливостей управління інноваціями домашніми господарствами; ролі інновацій та конкурентних переваг у цифровій платіжній системі в економіці; інноваційної трансформації промисловості України та проблем її кадрового забезпечення; перспективних напрямів розвитку циркулярної економіки в Україні; відродження сільськогосподарського виробництва.

Видання складається зі збірки тез доповідей учасників конференції.

Представлений матеріал може бути корисним для використання у подальших наукових дослідженнях, практичній діяльності підприємств і організацій для підвищення конкурентоспроможності й інноваційного розвитку. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, наукових, освітніх і громадських організацій.

ББК 65.050

ISBN 978-617-7801-45-9

© Колектив авторів, 2023

© ФОП Лібуркіна Л. М., 2023

ЗМІСТ

Організаційний комітет	23
Програма конференції.....	25
Круглий стіл «Розбудова економіки України: проблеми та перспективи»	26
Доповіді учасників круглого столу	29
<i>Внукова Н. М.</i> Сучасний стан зацікавленості інноваційними термінами вченого Овсія Лібермана: план, прибуток, премія.....	29
<i>Jan-Urban Sandal.</i> Household management and innovation.....	33
<i>Amit Kumar Goel, Yasir Arafat Elahi.</i> Role of innovation and competitive advantage in digital payment system in developing economy	37
<i>Антонюк В. П.</i> Перспективні вектори інноваційної трансформації промисловості України та проблеми її кадрового забезпечення	41
<i>Шиян Д. В., Севрюкова Є. О.</i> Особливості формування витрат на оплату праці на сільськогосподарських підприємствах в умовах війни	45
<i>Вацьковські К. С., Гордієнко Л. Ю.</i> Цифрова трансформація як фактор підвищення конкурентоспроможності й інноваційності: досвід Польщі.....	52
Додаток. Тези доповідей учасників конференції	

Секція 1

**Проблеми стратегічного управління
конкурентоспроможністю на основі інновацій**

<i>Айдарова Д. О.</i> Роль комунікаційної політики в сучасній харчовій промисловості.....	78
<i>Айнітдінова К. М.</i> Інноваційні методи мотивації персоналу в умовах цифровізації	82
<i>Андрієнко О. В.</i> Мотиваційний моніторинг як фактор забезпечення ефективності діяльності персоналу підприємства	86
<i>Андріянова К. О.</i> Класифікація та фактори впливу на ефективність діяльності підприємства	91
<i>Багріч О. С.</i> Роль стратегічного управління у забезпеченні конкурентоспроможності аутсорсингового бізнесу	96
<i>Байбікова Д. В.</i> Організація стимулювання праці персоналу підприємства	101
<i>Бардінов М. О.</i> Дослідження сучасних методів удосконалення складської діяльності підприємств	105
<i>Баталічева Н. О., Козлова І. М.</i> Особливості оцінки ефективності маркетингових кампаній в EdTech-секторі.....	110
<i>Robert Vacho, Nina Poyda-Nosyk.</i> Key approaches of Ukrainian automotive industry development.....	115
<i>Белікова Н. В.</i> Наукове забезпечення формування напрямів виходу України з пастки соціально-економічної відсталості.....	120
<i>Білінська Д. С.</i> Підвищення ефективності транспортної логістики на підприємстві оптової торгівлі	125

<i>Бобрицька Ю. Ю.</i> Agile management implementation as a way of innovative development of the enterprise	128
<i>Бондаренко Є. В.</i> The essence and importance of logistics activities.....	132
<i>Бударін О. С.</i> Стратегічні орієнтири діяльності вітчизняних промислових підприємств	136
<i>Bulgakova Ye. A.</i> Managing brand reputation in the age of social media	140
<i>Бутенко О. П., Чупир О. М.</i> Комплаєнс-ризика в інноваційній діяльності підприємств	144
<i>Виховтseva A. D.</i> Innovations in logistics management: a key factor in increasing competitiveness	148
<i>Azo Vanina.</i> Management of marketing activities of enterprises.....	153
<i>Varhanova V. A.</i> Problems and innovative approaches of enterprise warehouse activities in wartime conditions	156
<i>Велика О. Ю., Астаніна А. О.</i> Особливості управління оборотними коштами підприємства.....	160
<i>Вяла В. В.</i> Теоретичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємств.....	164
<i>Гаврильченко О. В.</i> Імперативи інноваційного розвитку підприємств в умовах формування конкурентних переваг	168
<i>Гармаш О. В.</i> Інноваційні методи управління професійним навчанням працівників підприємств галузі охорони здоров'я.....	173
<i>Гацаєв К. О.</i> Особливість поняття «мотивація» на підприємстві	177
<i>Гвоздецька О. А.</i> Аналіз ефективності системи управління персоналом на підприємстві	181

<i>Геращенко О. М.</i> Ефективність мотивації праці персоналу.....	186
<i>Геращенко О. М., Ботяков А. В.</i> Сутність мотивації підприємства як один із чинників реалізації управлінських рішень	190
<i>Геращенко І. М., Бреславський В. Д.</i> Оцінка конкурентоспроможності підприємства для планування ефективної стратегії	196
<i>Геращенко І. М., Вадовський В. Д.</i> Визначення поняття та факторів конкурентоспроможності підприємства	201
<i>Геращенко І. М., Вечірко І. С.</i> Планування та реалізація ефективних способів адаптацій персоналу на підприємствах	206
<i>Геращенко І. М., Воронов Є. Є.</i> Підхід до управління персоналом у сучасних умовах для планування стратегій підприємства	211
<i>Геращенко І. М., Ісмаїлов У. В. огли.</i> Визначення поняття «управління персоналом» задля планування стратегічних рішень підприємства.....	216
<i>Геращенко І. М., Кирилко К. В.</i> Матеріальна мотивація як спосіб планування підвищення продуктивності праці на підприємствах	220
<i>Геращенко І. М., Колісник А. Д.</i> Визначення поняття «конкуренція» для формування стратегій підприємства	224
<i>Геращенко І. М., Коса А. Р.</i> Бенчмаркінг як один із методів оцінки та планування стратегії розвитку підприємства	228

<i>Геращенко І. М., Панаріна А. О.</i> Економічний зміст «інновацій» та реалізація стратегії впровадження їх на підприємстві	233
<i>Геращенко І. М., Рижков А. О.</i> Планування та реалізація процесу прийняття рішень підприємства	237
<i>Геращенко І. М., Ситник А. Ю.</i> Сучасні прийняття рішень зі стратегічного планування діяльності підприємства	240
<i>Гладиш М. А.</i> Сучасні проблеми управління закупівлями матеріальних ресурсів на підприємстві	245
<i>Глуховеря А. С.</i> Удосконалення логістичної діяльності підприємства	249
<i>Голдун М. О.</i> Види інноваційного маркетингу в діяльності підприємства	253
<i>Горбась І. М.</i> Цифрові екосистеми як інструмент розбудови конкурентоспроможності вітчизняного бізнесу	256
<i>Демченко Г. В., Вишняк В. А.</i> Теоретичні засади формування стратегії розвитку підприємства	260
<i>Detchenko A.</i> The role of innovative logistics solutions in ensuring enterprise competitiveness growth	266
<i>Діденко Є. О.</i> Особливості стимулювання праці персоналу підприємства	270
<i>Діденко В. В.</i> Управління процесом логістичного обслуговування споживачів	274
<i>Дмитрієв Р. Д.</i> Інноваційний розвиток підприємства в умовах війни	278
<i>Доля А. В.</i> Сучасні проблеми удосконалення збутової логістики національних підприємств	283

Доля Д. В. Управління процесами логістичного обслуговування клієнтів компанії.....	287
Дрижак Н. О. Аналіз і систематизація теоретичних підходів до визначення поняття «політика розподілу.....	291
Drobotova K. Innovative solutions in the development of medium-sized enterprises	295
Євдокимова Д. Р. Організація маркетингової діяльності підприємства	299
Єремєєв О. В. Проблеми та перспективи розвитку smart-спеціалізації в регіонах України в повоєнний період.....	304
Zhdanova D. E. Optimizing enterprise logistics: innovative approaches to sales activity planning and organization.....	307
Жидкова К. Б. Сутність процесу прийняття управлінських рішень на підприємстві	311
Заброда Г. О. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємств.....	316
Завідна Л. Д. Бренд роботодавця як стратегічний ресурс підприємства на ринку праці в умовах війни.....	320
Заєць Д. І. Методи досягнення високого рівня конкурентних переваг на підприємстві	324
Згур'єв О. В. Актуальні аспекти вибору оптимального постачальника матеріальних ресурсів підприємства	329
Зінов'єва О. В. Сучасні методи управління комунікаційним процесом у міжнародній діяльності підприємства	334
Зінченко Т. О. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства	338
Зозуля Я. Є. Планування прибутку від основної діяльності підприємства	343

<i>Zolotarov H. Ih.</i> Optimization of enterprise inventory management.....	347
<i>Іванов С. А.</i> Підвищення міжнародної інвестиційної діяльності підприємства в умовах трансформації економіки.....	350
<i>Ілченко D.</i> Improvement of innovation activities in public sector economy enterprises	354
<i>Іщенко М. В.</i> Роль інновацій у стратегічному управлінні конкурентоспроможністю підприємств.....	359
<i>Каднова А. В., Слисаренко М. В.</i> Динаміка та потенціал дистанційної роботи	363
<i>Клименко В. А.</i> Впровадження системи мотивації персоналу на підприємствах галузі медичних послуг.....	367
<i>Ковалевський М. С.</i> Напрями удосконалення управління маркетинговою діяльністю підприємств.....	371
<i>Кожухівський П. Т.</i> Контролінг як технологія розроблення та прийняття управлінських рішень на підприємстві	375
<i>Козлова І. М., Кондратенко Д. В.</i> Людський ресурс як один із ключових аспектів у зміцненні конкурентних позицій сучасних підприємств.....	379
<i>Козлова І. М., Морозов О. М.</i> Особливості мотивації персоналу підприємств галузі медичних послуг	384
<i>Козлова І. М., Савіна Ю. Є.</i> Інформаційна складова в управлінні маркетинговою діяльністю підприємства.....	389
<i>Колбасін Є. С.</i> Деревообробна промисловість України у довоєнний період: стан і тенденції розвитку	394
<i>Колісник О. В.</i> Шляхи підвищення ефективності закупівельної діяльності національних підприємств	398

<i>Коритна О. І.</i> Мотивація працівників як основна складова управління персоналом	401
<i>Короткова П. С.</i> Аналіз сутності реклами та динаміки розвитку світового ринку рекламної діяльності.....	405
<i>Космік І. О.</i> Роль іноземних інвестицій в Україну в умовах війни та повоєнної відбудови	411
<i>Кравченко Д. А., Кравченко А. В.</i> Сервісне супроводження малого та середнього підприємництва за допомогою безкоштовних цифрових інструментів	415
<i>Кравченко О. О., Козлова І. М.</i> Зарубіжний досвід формування фінансових ресурсів підприємства	420
<i>Красноносів І. А.</i> Планування завантаження логістичної інфраструктури підприємства	424
<i>Куляба Е. О.</i> Вплив транспортно-логістичної інфраструктури підприємств на ефективність їх логістичної діяльності.....	429
<i>Кусенко А. В.</i> Сучасні методи оцінювання ефективності впровадження інновацій на підприємстві.....	433
<i>Ларіна К. В., Ткаченко Т. А.</i> Глобальні тренди digital-маркетингу	438
<i>Ларіна К. В., Троценко К. Ю.</i> Трансформація моделі комплексу маркетингу в умовах цифрової економіки	443
<i>Литовченко І. В., Васильченко О. О.</i> Теоретичні аспекти управління ризиками інноваційних проєктів на підприємстві	448
<i>Литовченко І. В., Дубровний Б. С.</i> Формування системи антикризового управління підприємством: кадровий аспект	452
<i>Лісаєва М. О.</i> Організація виробничого процесу на підприємстві на засадах логістики.....	457

<i>Мажник Л. О.</i> Інноваційний менеджмент процесів диджиталізації України	461
<i>Мажник Л. О., Єльчищев О. О.</i> Планування прибутку від основної діяльності підприємства.....	466
<i>Мажник Л. О., Попкова С. М.</i> Інноваційна стратегія розвитку підприємництва в сучасних умовах.....	470
<i>Максимович Ю. С.</i> Особливості оцінки й атестації медичного персоналу в умовах військового стану	474
<i>Мальцева А. А.</i> Удосконалення мотивації основних робітників підприємства у воєнний час.....	477
<i>Малюк Д. С.</i> Ефективні методи мотивації персоналу на підприємстві	481
<i>Markova D.</i> Management of innovative projects in companies	484
<i>Мартиненко М. В., Подольський О. В.</i> Репутаційний менеджмент на підприємствах галузі медичних послуг як основа підвищення їх конкурентоспроможності.....	488
<i>Маслош К. І.</i> Удосконалення логістичної діяльності підприємства	492
<i>Матвієнко А. В.</i> Розвиток кадрового потенціалу підприємства	496
<i>Махортов М. В.</i> Сучасні інноваційні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства.....	500
<i>Мельникова К. В., Дяків А. Б.</i> Особливості закупівельної діяльності в мікрологістичних системах.....	504
<i>Мельникова К. В., Чернега Є. С.</i> Шляхи удосконалення комерційної діяльності підприємств	508
<i>Мельникова К. В., Шевченко С. О.</i> Особливості застосування логістичного підходу в закладах надання медичних послуг	513

Мендрик О. С., Козлова І. М. Утворення конкурентних переваг підприємства в умовах нестійкої економічної ситуації.....	518
Миколайчук І. П., Сичова Н. В. Формування екосистеми стратегічного управління талантами на підприємстві.....	522
Момот Р. Р. Удосконалення управління складською діяльністю на підприємстві	527
Мороховець А. В. Роль комунікаційної політики в сучасній харчовій промисловості.....	531
М'ягоколов А. С. Аналіз методичних підходів визначення конкурентоспроможності підприємства.....	536
Найпак Є. В. Визначення напрямів підвищення прибутку підприємства.....	539
Нарожна К. О. Організація складського господарства на підприємстві	543
Нуєн А. Удосконалення організаційної структури управління підприємства в умовах інноваційного розвитку.....	547
N'dongo Jessy Sabrina. Peculiarities of logistics in healthcare.....	551
Neha Dixit. Ukraine's economic renaissance: challenges and opportunites	556
Небилиця О. А. Інструменти digital-маркетингу в період війни: основні напрями та головні сервіси	562
Недашківська А. С. Удосконалення систем мотивування персоналу до колективної роботи	566
Нестеренко А. О. Модернізація системи мотивації як пріоритетний напрям підвищення ефективності управління сучасним підприємством.....	570

Новік В. Д. Методологічні засади стратегічного планування підприємства.....	574
Обрамова К. В., Самойленко В. В. Роль мотивації персоналу в підвищенні ефективності системи управління.....	578
Онищенко М. В. Стратегічна складова процесу ухвалення інвестиційних рішень.....	581
Ostroverkh M. A. Innovative development as a precondition for increasing the competitiveness of an enterprise.....	585
Ostrovska M., Tomah V. Innovative approaches to application of Internet communications in marketing activities of the enterprise.....	589
Павленко М. В. Стимулювання праці на підприємстві: український та закордонний досвід	594
Палієнко М. Ю. Мотиваційний фактор у системі управління персоналом на підприємстві.....	599
Панаріна Л. О. Економічний зміст поняття «інновація» та життєвого циклу інновації	603
Ranchenko D. Improving the transport logistics of the enterprise	607
Пасечник К. Д. Мотивація персоналу як чинник підвищення конкурентоздатності підприємства.....	612
Пасько М. І., Агапов П. І. Ідентифікація ризиків у маркетинговій діяльності підприємства	617
Пасько М. І., Марченко Є. Ю. Напрями удосконалення збутової діяльності підприємства	621
Петриківа О. С. Якісна інноваційна освіта – основа конкурентоспроможності закладу вищої освіти.....	625

<i>Пиливська А. Р.</i> Підвищення ефективності транспортно-складської діяльності підприємств.....	628
<i>Плахута І. Д.</i> Управління персоналом медичного підприємства в умовах розвитку телемедицини.....	631
<i>Полякова О. Ю., Шликова В. О.</i> Інноваційні чинники забезпечення резильєнтності економіки в умовах сучасних викликів.....	635
<i>Пономаренко Д. О.</i> Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, ознаки, ефективність	640
<i>Поповиченко Д. О.</i> Особливості сучасної оплати праці на підприємстві	644
<i>Портяннікова В. О.</i> Бізнес-планування інноваційних проєктів	649
<i>Потій О. О.</i> Аналіз факторів впливу на залучення стейкхолдерів як основа конкурентоспроможності підприємств галузі медичних послуг	653
<i>Потрашков А. О.</i> Медіапланування як елемент ефективного управління рекламною кампанією.....	658
<i>Похна А. С.</i> Управління витратами на підприємстві	664
<i>Прядкін А. О., Томах В. В.</i> Використання інтернет-маркетингу у просуванні брендів і продуктів	668
<i>Райко Д. В., Кролівець І. В., Паймаш Г. В.</i> Особливості управління конкурентоспроможністю інноваційно-орієнтованого підприємства	672
<i>Руденко В. О.</i> Роль інновацій в управлінні персоналом для збільшення конкурентоспроможності компаній.....	677
<i>Руденко В. В., Велика О. Ю.</i> Особливості управління комунікативною політикою медичної установи.....	682
<i>Самойленко В. В., Рябошапка В. В.</i> Роль і значення управління кадровою безпекою підприємства.....	687

<i>Самойленко В. В., Блудова Є. О.</i> Планування маркетингової діяльності підприємства.....	691
<i>Самойленко В. В., Поліщук С. К.</i> Роль комунікаційної політики в сучасній харчовій промисловості	694
<i>Самотес С. О.</i> Формування та розвиток цифрових компетентностей персоналу.....	698
<i>Саприкіна Н. Д.</i> Особливості управління закупівельною діяльністю підприємства в умовах сучасності.....	702
<i>Семиволос С. В.</i> Розробка заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах мінливого середовища.....	707
<i>Сидоренко Д. В.</i> Особливості формування комплексної системи маркетингу аграрного підприємства	711
<i>Сігаєва Т. Є., Байцур Є. С.</i> Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості активізації.....	715
<i>Сігаєва Т. Є., Векслер О. Є.</i> Процес прийняття управлінських рішень у сучасних умовах.....	719
<i>Скудна А. С.</i> Організація навчання персоналу на підприємстві як основа підвищення його конкурентоспроможності	723
<i>Смотрова Д. В., Гриневич А. В.</i> Аналіз сучасного стану роздрібної торгівлі в Україні.....	727
<i>Соболь Д. Є.</i> Особливості управління взаємодією диспетчерів і водіїв у сучасній транспортній логістиці	731
<i>Соколова А. В.</i> Особливості брендингу компанії «Кормотех»	735
<i>Соловіщук В. Р.</i> Оптимізація складського обліку та документообігу на підприємстві.....	739

Соляник О. В. Організація закупівельної діяльності підприємствами в умовах військового стану	742
Сорокін Н. О. Зарубіжний досвід при управлінні маркетинговою діяльністю	746
Стародубцев Є. О. Організація маркетингової стратегії з використанням інтернет-технологій	750
Starodubtsev O. A. Innovative approaches to improving transport logistics processes at an agricultural enterprise	756
Сьора А. К. Sustainability factors in logistics services	761
Тараненко А. Є. Аналіз методичних підходів визначення конкурентоспроможності підприємства.....	765
Терещук Д. В. Роль системи управління якістю в забезпеченні конкурентоспроможності продукції підприємства	768
Томах В. В., Кончик Д. В. Особливості інноваційної діяльності медичних закладів	773
Тонкошкур Ю. М. The impact of innovations on the competitiveness of companies	778
Тригуб А. О. Формування конкурентних переваг підприємства	783
Трутнев В. О. Управління взаємовідносинами зі споживачами	787
Трюхан О. М. Розроблення стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства.....	791
Asma Farooque, Hamza Khan, Fouzia Fatima. The impact of new technologies on business and society	795
Safia Farooqui. Emotional Intelligence: Its Positive Influence on Work-Life Balance.....	799
Федько Г. Є. Роль стратегічного планування інноваційним потенціалом підприємства.....	809

Фільов І. Є. Сутність інноваційної стратегії розвитку підприємства	812
Фірсова Г. О. Підвищення ефективності діяльності підприємства на основі інноваційної культури	817
<i>Khadiiev Bohdan.</i> Organization of innovation activity within enterprise: approaches and solutions	821
Хайло І. О. Напрями інноваційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності підприємства	825
Хвіст М. Ю. Сучасні напрями розвитку транспортної логістики.....	829
Хівренко А. В. Сучасні підходи до визначення якості доставки продукції	832
Хорошайло А. С. Фактори впливу на мотиваційний профіль працівника	836
Цапко К. О. Впровадження інноваційних технологій у логістичні процеси підприємства.....	840
Циганок Ю. С. Вплив інновацій на стратегічне управління підприємствами	844
Цовма С. С. Удосконалення класифікації сучасних методів логістичного постачання на підприємстві	849
<i>Cherkashenina R.</i> Digitalization as a way to increase the efficiency production processes	854
Шабанова О. В. Місце маркетингових комунікацій в становленні конкурентоспроможності підприємства	858
Шакун В. О., Феценко А. В. Кадрова безпека підприємства: класифікація загроз і методів попередження	863

<i>Шаповал О. В.</i> Managing transformations in higher education of Ukraine: challenges and opportunities	868
<i>Шевченко С. О., Андрієвська Д. О.</i> Особливості методичного підходу до визначення впливу ризиків на підприємстві	872
<i>Шило Д. В.</i> Планування збутової діяльності підприємства	876
<i>Шнейдер О. І.</i> Теоретичні положення розвитку персоналу	881
<i>Щербина В. О., Колодізева Т. О.</i> Управління формуванням фінансових ресурсів як важлива складова фінансового менеджменту підприємства	885
<i>Якименко А. П.</i> Аналіз визначення «рекламна кампанія» задля підвищення ефективності підприємства	888
<i>Ярошенко В. В.</i> Сучасні підходи до визначення змісту поняття креативності персоналу підприємства	892
<i>Ястремська О. М., Гармаш С. А.</i> Управлінська діяльність на підприємстві	896
<i>Ястремська О. О.</i> Етика бізнесу та критичне мислення як складові розвитку підприємств	901
<i>Iastremska O., Rusakova K.</i> Innovation activity of enterprises: trends, factors of influence and ways of activation	906
<i>Yatsiv S. O.</i> The main directions of innovation development under martial law	911

Секція 2

**Управління розвитком міжнародної діяльності підприємств
в умовах цифрової трансформації**

<i>Андреас М. В.</i> Інноваційна діяльність як чинник гарантування стратегічної безпеки держави: світовий досвід	916
<i>Дзеніс О. О., Бездетко К. С.</i> Застосування цифрового маркетингу в процесі розвитку міжнародної діяльності підприємства.....	921
<i>Дзеніс О. О., Ющенко Я. В.</i> Цифрові трансформаційні процеси при виході підприємства на зовнішні ринки.....	925
<i>Іванієнко В. В.</i> Управління безпекою розвитку соціально-економічних систем.....	929
<i>Ісмаїлов А. І. огли.</i> Спільні зусилля для відновлення України: роль міжнародної спільноти та цифрових інструментів.....	934
<i>Кандзюба Є. Р., Козуб В. О.</i> Інноваційний маркетинг як інструмент підвищення глобальної конкурентоспроможності компанії.....	939
<i>Кіпа М. О., Добринь С. В.</i> Цифрова трансформація та її вплив на бізнес-процеси підприємств	943
<i>Козуб В. О., Козуб С. О.</i> Європейський досвід формування цифрової економіки в умовах глобалізації	947
<i>Kozub V., Shi Xiaoxi.</i> Features of ecologically-oriented development of companies in the conditions of globalization	952
<i>Литвиненко А. О., Крятов О. О.</i> Метрики та інструменти вимірювання успіху сталого розвитку в міжнародному бізнесі.....	955

<i>Литвиненко А. О., Маткобожик С. В.</i> Цифровізація як визначальний фактор ефективного управління стратегією в міжнародному бізнесі	959
<i>Малюкіна А. О.</i> Сучасні методи управління комунікаційним процесом у міжнародній діяльності підприємства	963
<i>Піддубна Л. І., Горобинська М. В.</i> Цифрові технології як інструмент управління персоналом ІТ-компаній	967
<i>Посиній В. Є.</i> Розвиток цифрових навичок маркетолога як основний напрямок конкурентних переваг	972
<i>Проскурніна Н. В., Глобенко Г. С.</i> Формування міжнародної збутової стратегії підприємства	977
<i>Сидоренко А. О.</i> Роль бізнес-моделей при виході підприємства на міжнародний ринок	981
<i>Тимошенко К. В.</i> Використання технологій та інновацій у розвитку міжнародного підприємництва	985
<i>Федотова Ю. В.</i> Зовнішня торгівля країни в умовах війни	990
<i>Чернуха Т. С.</i> Формування лояльності до бренду компанії в глобальному економічному середовищі	995

Секція 3

Сучасні детермінанти забезпечення
конкурентоспроможності та національної безпеки України

<i>Боденко А. І.</i> Проблеми в організації дистанційної роботи у сфері маркетингу при релокації підприємства.....	999
<i>Бондаренко Д. В.</i> Ключові рушії цифровізації компанії у забезпеченні її конкурентоспроможності	1004
<i>Губарева І. О., Марущенко О. О.</i> Дослідницькі тенденції та бібліометричний аналіз публікацій з управління проектними ризиками	1009
<i>Іванов Ю. Б., Іванова О. Ю.</i> Проблемні аспекти державного планування повоєнного відновлення економіки України	1014
<i>Кононова Н. В.</i> Напрями використання інструментів маркетингу розвитку закладів вищої освіти	1018
<i>Котляров Є. І.</i> Організаційно-правові форми господарювання на регіональних ринках теплоенергії.....	1022
<i>Котляров Є. І., Шульга І. В.</i> Щодо критеріїв оцінювання різних технологій газифікації вугілля.....	1026
<i>Крячко Є. М.</i> Оцінка конкурентних переваг продукції лісопромислового комплексу України на світовому ринку	1031
<i>Лебединська О. С., Лугова В. М., Іванісов О. В.</i> Роль моніторингу у підвищенні якості надання соціальних послуг	1035
<i>Prokopenko S.</i> Creativity – emergence, transformation, next steps	1041
<i>Salun M., Zaslavska K.</i> Theoretical Basis of Social Entrepreneurship Practice.....	1045

Самойленко В. С. Політика енергоефективності як складова сталого розвитку в поствоєнній відбудові України.....	1049
Семигуліна І. Б., Ярошенко І. В. Світовий досвід класифікацій проблемних ситуацій при формуванні політики управління просторовим розвитком.....	1053
Тур О. В. Напрями підтримки промислового розвитку в Україні.....	1058
Хаустов М. М. Розвиток екосистеми стартапів як джерело підвищення конкурентоспроможності України	1061
Хаустова В. Є., Трушкіна Н. В. Зелена трансформація як ключовий пріоритет розвитку національної економіки в умовах сучасних викликів.....	1065
Щербина А. О. Обґрунтування конкурентних переваг національних виробників на міжнародному ринку на прикладі ТОВ «ФАВОРИТО»	1070
Шпілевський О. В. Електроліз води як основа водневої енергетики	1073

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Пономаренко В. С. – д. е. н., професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, **співголова оргкомітету** (м. Харків, Україна)

Хаустова В. Є. – д. е. н., професор, директор Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України, **співголова оргкомітету** (м. Харків, Україна)

Бука Станіслав – доктор економіки, професор, Голова сенату Балтійської міжнародної академії (м. Рига, Латвійська Республіка)

Булеев І. П. – д. е. н., професор, головний науковий співробітник Інституту економіки промисловості НАН України (м. Київ, Україна)

Вацьковські Казімеж – д. е. н., професор, професор кафедри інформаційних систем Варшавського технологічного університету «Варшавська політехніка» (м. Варшава, Польща)

Зварич Р. Є. – д. е. н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Західноукраїнського національного університету (м. Тернопіль, Україна)

Іляш О. І. – д. е. н., професор, професор кафедри економічної кібернетики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна)

Кашуба Світлана – доктор наук, професор, директор інституту Європейського, Вища школа економіки в Бидгощі (м. Бидгощ, Республіка Польща)

Келер Юрген – професор Університету ім. Фрідріха-Александра Ерланген-Нюрнберг (м. Нюрнберг, Федеративна Республіка Німеччина)

Кизим М. О. – д. е. н., професор, чл.-кор. НАН України, головний науковий співробітник Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (м. Харків, Україна)

Кравченко М. О. – д. е. н., професор, декан факультету менеджменту та маркетингу Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна)

Краужалієне Лідія – д. е. н., доцент, доктор факультету державного управління та бізнесу (Інститут бізнесу та економіки), керівник програми МВА Університету Миколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литовська Республіка)

Мокій А. І. – д. е. н., професор, провідний науковий співробітник Інституту регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України (м. Львів, Україна)

Отенко В. І. – д. е. н., професор, проректор Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна)

Проскурніна Н. В. – д. е. н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та менеджменту Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна)

Сандал Жан-Урбан – професор, ректор та власник інституту проф. Жана-Урбана Сандала (м. Фінстадійордет, Королівство Норвегія)

Флейчук М. І. – д. е. н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького (м. Львів, Україна)

Шталь Т. В. – д. е. н., професор, декан факультету міжнародної економіки і підприємництва Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна)

Ястремська О. М. – д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту, логістики та інновацій Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна)

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

10.00. ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВСТУПНІ ПРОМОВИ

голови оргкомітету конференції ректора ХНЕУ ім. С. Кузнеця, д. е. н., професора, чл.-кор. АПН України Пономаренка В. С.,

співголови оргкомітету конференції директора НДЦ ІПР НАН України, д. е. н., професора Хаустової В. Є.

Секція 1. Проблеми стратегічного управління конкурентоспроможністю на основі інновацій

Секція 2. Управління розвитком міжнародної діяльності підприємств в умовах цифрової трансформації

Секція 3. Сучасні детермінанти забезпечення конкурентоспроможності та національної безпеки України

Секретар конференції: к. е. н., доцент *Мажник Лідія Олександрівна*

Круглий стіл

«Розбудова економіки України: проблеми та перспективи»

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману
«Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики»
24 листопада 2023 р.

10.00. ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

10.10 – 10.35

ВНУКОВА Наталія Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри митної справи і фінансових послуг Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця (Харків, Україна).

«Сучасний стан зацікавленості інноваційними термінами вченого Овсія Лібермана: план, прибуток, премія»

10.35 – 11.00

Jan-Urban SANDAL, Doctor of Philosophy, Professor Rector and Owner Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute (Королівство Норвегія).

«Household management and innovation»

11.00 – 11.25

AMIT KUMAR GOEL, Research Scholar & Assistant Professor, Department of Commerce & Business Management, Integral University (Lucknow, India);

YASIR ARAFAT ELAHI, Dr., Assistant Professor, Department of Commerce & Business Management, Integral University (Lucknow, India).

«Role of innovation and competitive advantage in digital payment system in developing economy»

11.25 – 11.50

GRIGORI FAINSTEIN, Dr. Oec., Docent, Baltic International Academy (Riga, Latvia), Tallinn University of Technology (Tallinn, Estonia).

«*Economic shocks, structural changes and adjustment costs in Estonia*»

11.50 – 12.15

АНТОНЮК Валентина Полікарпівна, доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник Інституту економіки промисловості НАН України (Київ, Україна).

«*Перспективні вектори інноваційної трансформації промисловості України та проблеми її кадрового забезпечення*»

12.15 – 12.35

ШПІЛЄВСЬКИЙ Володимир Вікторович, кандидат економічних наук, завідувач відділу промислової політики та енергетичної безпеки Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (Харків, Україна).

«*Перспективні напрями розвитку циркулярної економіки в Україні*»

12.35 – 13.00

ШИЯН Дмитро Вікторович, доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця (Харків, Україна);

СЕВРЮКОВА Єлизавета Олександрівна, аспірант кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця (Харків, Україна).

«*Особливості формування витрат на оплату праці в сільськогосподарських підприємствах в умовах війни*»

13.00 – 13.20

ТРОФИМЕНКО Олена Олексіївна, доктор економічних наук, професор кафедри економічної кібернетики КПІ ім. Ігоря Сікорського (Київ, Україна).

.....
«Глобальні тенденції розвитку стартапів в інноваційній екосистемі»

13.20 – 13.40

МАЖАРА Гліб Анатолійович, PhD з економіки, доцент кафедри економічної кібернетики КПІ ім. Ігоря Сікорського (Київ, Україна).

«Modelling the irrational behaviour of economic agents»

13.40 – 14.00

ВАЦЬКОВСЬКІ Казімеж Станіславович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри інформаційних систем Варшавського технологічного університету «Варшавська політехніка» (Варшава, Польща);

ГОРДІЄНКО Лариса Юріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця (Харків, Україна).

«Цифрова трансформація як фактор підвищення конкурентоспроможності й інноваційності: досвід Польщі»

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КРУГЛОГО СТОЛУ, ЗАКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

ДОПОВІДІ УЧАСНИКІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

УДК 338.24.021 Ліberman (477.54-25)

Сучасний стан зацікавленості інноваційними термінами вченого Овсія Лібермана: план, прибуток, премія

Внукова Наталія Миколаївна,

доктор економічних наук, професор, професор,
кафедри митної справи і фінансових послуг,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: vnn@hneu.net

ЛІБЕРМАН Овсій Григорович (02.12.1897–11.11.1981) – учений-економіст, доктор економічних наук (1956), професор (1959), автор концепції економічної реформи, що почалась в СРСР з 1965 року [1]. Інноваційність перетворень полягала у тому, що були повернуті в економіку терміни «прибуток» та «рентабельність». Основні ідеї викладені О. Ліbermanом у низці публікацій, здійснених у провідних виданнях того часу, особливо у знаменитій статті «План, прибуток, премія», опублікованій у газеті «Правда» (1962) [1; 3].

Для нинішніх дослідників спадщини О. Лібермана було б корисним дізнатися, як цими термінами зацікавлені сучасні громадяни.

Як приклад, здобувач рівня бакалавр (2023) розглядає у своїй роботі питання участі у прибутку підприємства, пов'язані із виконанням плану і виплатою премій [2].

Для вирішення більшого завдання щодо відстежування інтересу широкого кола осіб для визначення рівня зацікавленості темами плану, прибутку і премії запропоновано використати пошуковий ресурс Google Trends, що є онлайн-інструментом, застосування якого відкриває можливість використовувати масив даних Google, де є інформація про попит на певну тему через будь-який запит у заданій точці світу в певний інтервал часу [4].

Відзначається позитивний досвід використання цього інструменту для аналізу, наприклад, теми інновацій [5].

У цьому дослідженні автором здійснено аналіз пошукових запитів тем плану, прибутку і премії українською мовою в Україні у динаміці на 25 жовтня 2023 року. Результати представлені у *табл. 1*. Як видно з *табл. 1*, за останній місяць жовтень 2023 року збільшився попит на тему «план», це може бути пов'язано із кінцем року. В цілому загальна тенденція свідчить про те, що попит на тему плану прагне до максимального значення у 100 балів, щодо зацікавленості темами прибутку і премії, то вони є надзвичайно на низькому рівні.

Таблиця 1

Аналіз рівня зацікавленості темами «план», «прибуток», «премія» у динаміці

Часовий період	Рівень зацікавленості у балах Google Trends тем		
	План	Прибуток	Премія
Місяць	71	4	4
Рік	63	5	4
П'ять років	62	4	2

Джерело: розроблено автором з урахуванням [4]

Такий підхід до високого рівня сприйняття плану в житті і економіці потребує додаткового дослідження. Також вимагає побічного пояснення і дуже низький рівень зацікавленості в ринковій економіці терміном прибутку. Використання премії як мотивуючого фактору для персоналу теж немає високого рівня пошуку і інтересу.

На *рис. 1* наведено розподіл рівня зацікавленості темами плану, прибутку і премії за останні 5 років (на 25 жовтня 2023 року).

Як видно з *рис. 1*, зацікавленість темою плану мала високу волатильність, яка нагадує циклічність, протягом останніх 5 років. Зниження рівня відбувалась здебільшого влітку. Щодо тем прибутку і премії, вони ледь статистично уловлюються.

Додатково Google Trends надає розподіл попиту за регіонами

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність ...
України при статистичній значущості теми. У табл. 2 надано перелік топових регіонів щодо пошуку теми плану.

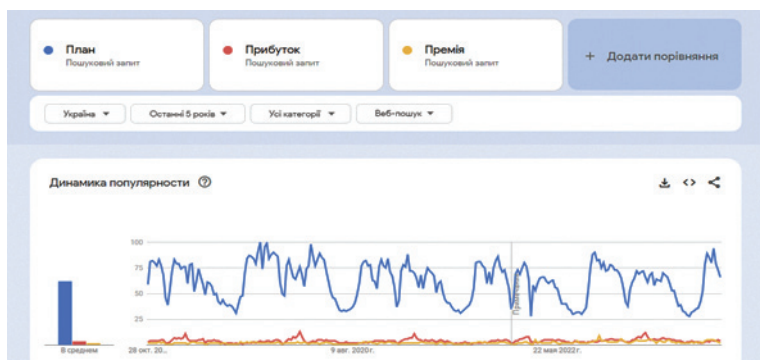

Рис. 1. Розподіл рівня зацікавленості темами плану, прибутку і премії

Таблиця 2

Розподіл пошукових запитів теми план по регіонах України
за останні 5 років (на 25 жовтня 2023 року)

Топ-5 регіонів з найвищим рівнем зацікавленості темою	Рівень зацікавленості	Топ-5 регіонів з найнижчим рівнем зацікавленості темою	Рівень зацікавленості
Крим	100	Запорізька область	67
Луганська область	93	Дніпропетровська область	67
Рівненська область	87	Київська область	66
Вінницька область	86	м. Київ	65
Івано-Франківська область	84	Харківська область	62

Джерело: розроблено автором з урахуванням [4]

Як видно з табл. 2, відзначається найбільший інтерес з боку населення Криму, додаткового дослідження потребує високий рівень

.....

зацікавленості саме Луганської області, здебільшого найбільші рівні виявлені у областях західної частини України, але навіть у тих регіонах, які мають найнижчий рівень зацікавленості, її рівень є високим. Отже, це свідчить про те, що розподіл зацікавленості темою плану є рівномірним по всій Україні, і є високим.

Висновки. Поставлене завдання щодо відстежування сучасного попиту широкого кола осіб на теми в Інтернеті плану, прибутку і премії україномовної аудиторії, які були заявлені як інноваційні у середині ХХ століття вченим Овсієм Ліbermanом у плановій економіці СРСР для проведення реформи через використання пошукового ресурс Google Trends, показало, що доволі високий інтерес є саме до теми плану протягом останніх 5 років. Щодо термінів прибутку та премії, то він є надзвичайно низьким, що потребує додаткового дослідження. У цілому слід відзначити актуальність вивчення спадщини вченого, особливо його внеску у розробку систем планування і стимулювання розвитку підприємств.

Література

1. Аблоу А. С. ЛІБЕРМАН Овсій // Енциклопедія історії України : Т. 6: Ла-Мі / редкол. : В. А. Смолій (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 2009. 790 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Liberma_n_O
2. Мелашенко А. Система мотивації праці персоналу організації (на прикладі Київського національного лінгвістичного університету). 2023. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/7878787/4097>
3. Нариси з історії Харківського національного економічного університету : монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренка. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. 328 с.
4. Як користуватися сервісом Google Trends? URL: <https://adwservice.com.ua/uk/yak-korystuvatysya-servisom-google-trends>
5. Kliuiev O., Vnukova N. M., Hlibko S. V., Brynza N. O., Davydenko D. O. Estimation of the Level of Interest and Modeling of the Topic of Innovation Through Search in Google. 2020

Household management and innovation

Jan-Urban Sandal,

Doctor of Philosophy, Professor, Rector and Owner,

Fil. Dr. Jan-U. Sandal Institute,

e-mail: jan-u.sandal@janusandal.no

Economic systems share the facts that they all fall short in predicting the future. They have all failed to promote equitable distribution of wealth or promote positive visions and hope for the future. Yet they serve as successful and prosperous instruments to rule the nation and its citizens. Household management, on the other hand, is different, and it plays an important and specific role in democratic development. Development is a distinct process than growth, because it is based on innovation. Innovation is a process that creates new opportunities and its successful implementation in the economic system implies that one can do something that previously could not be done, or at least not so efficiently or economically [3].

Innovation is the carrying out of new combinations of land and labor as input factors in the production process. Innovation creates a surplus over cost, the entrepreneurial profit, which belongs to the entrepreneur himself. The entrepreneur is always a single person, not a committee, team or group of board members or any other group of stakeholders [1; 2]. The motivating factor is not of any hedonistic character, the profit only functions as a proof that the entrepreneur was right, he succeeded in his economic endeavors. Entrepreneurial profits are still important from both a micro and macro perspective. It elevates the entrepreneur and his family to a higher social class affiliation as the value connected to his name increases.

Successful innovation opens new perspectives on life for the entrepreneur and his family and makes it possible to meet life's potential based on his talent and strength. Throughout history, it has been shown

that the entrepreneur is usually a young person, although there are examples of successful entrepreneurs in all age groups. Younger persons tend to be less conservative than older people, and this is one of the most important facts behind the realities of life.

Conservative in this regard does not necessarily mean that they are politically conservative, religiously conservative or culturally conservative or have any other conservative attitude other than the truth that they have not yet made an entrepreneurial profit and invested it in the enterprise. In other words, they have nothing to lose but their good name and reputation. Older people usually have their capital invested and are not willing to risk it on an innovation with uncertain outcome. Successful innovation gives the entrepreneur and his family freedom and less dependency.

They are self-reliant based on vision, will and action, both financially and socially and their success on the market enables the entrepreneur to extend a hand to those who are less prioritized and not well off in the society. Entrepreneurial profit creates social value by interacting in the social sector by the entrepreneur doing good, his philanthropy, by helping the needy, and as social entrepreneur. Economic and social freedom for the entrepreneur and his family makes the world a better place for everyone when he intervenes in social issues in society on a micro and macro level.

This interaction is democratic, because public authorities cannot perform the same services that social entrepreneurs can [3]. Social entrepreneurs can go further and above the capacity of authorities because their actions are based on innovation. Successful entrepreneurship means there will be followers and adaptors who transform their businesses to the new modes of production; a shift from static to dynamic production takes place.

On the macro level whole industries transform to the new technological and economic realities, which is the essence of development. New products and services spread to new markets and consumers, and new

jobs are created in the new industries, the class of workers will benefit double because they can get more for the same amount of money as the market prices fall and their wages rise.

New technology requires new qualifications from the working man. When new jobs are created in the dynamic market, the most popular workers are recruited first. What is needed for new employment after the shift is relevant and up-to-date education, high performance, skills, moral ethical personal attitude and reliability. Much of the personal qualifications that are needed as an entrepreneur and as employee are taught and achieved at home. The family plays a crucial role for the success of the entrepreneur.

The successful worker also benefits from his family background as long as the family values are relevant to him. The family is the most basic unit of human beings in every society, and it existed as a sovereign and independent self-sufficient and prosperous structure long before any state was founded. Household management covers household finances and the explicit role assigned to each family member.

Family is something else than the state, society, business, organization and enterprise. Family is a private unit of individuals related by blood, marriage or other commitments, passion and lifelong existence, it is not a project or a temporary structure or production unit for sharing its wealth, culture, values or moral ethical principles with others except of their own free will. The successful management of household reflects the economy, comprising most activities in the family as well as in the society.

Cleaning, cooking, farming, hiring workers and maintaining properties and wealth are the same practical and theoretical activities in the family as in the advanced society. The philosophy of economy and practice of successful household management is an excellent background for the effective management of every society, business and enterprise because the principles and logics are the same. Social value consists of several freedom values. The highest social value is to achieve economic

freedom, the position of owning a company and being self-reliant in financial affairs. In addition, the free man must be able to contribute to the well-being of others who do not have the opportunity to live a good life. A good life means being well in material values such as owning a home and a business, freedom to social interaction and prosperous safe and independent future and excellence of moral quality.

Household management is just as important today as in the past, both in the family and in society. Yet family values and household management face daunting challenges. The entrepreneur is motivated by factors connected to family life and family values. Innovations are created by individuals to serve people and the fruits of that makes the world to a better place for everyone, both poor and rich alike. A better world means more freedom for the individual, a safe and more independent life and moral ethical excellence as the basis for both the nations and the people in their life journeys and behavior

Literature

1. Schumpeter J. A. The Theory of Economic Development. New Jersey : Transaction Publishers, 2008.
2. Casson M. The Entrepreneur – An Economic theory. Totowa, New Jersey : Barnes & Noble Books, 1982.
3. Dees J. G. Taking Social Entrepreneurship Seriously. *Society*. 2007. No. 44 (3). P. 24–31.

Role of Innovation and Competitive advantage in Digital Payment System in Developing Economy

Amit Kumar Goel,

Research Scholar & Assistant Professor, Department of Commerce & Business Management, Integral University (Lucknow, India),
e-mail: amitgoel53@gmail.com;

Dr. Yasir Arafat Elahil,

Assistant Professor, Department of Commerce & Business Management, Integral University (Lucknow, India)

Introduction. India has been experiencing significant growth in financial technology (Fintech) in recent years. The change has transformed the financial services industry with a shift towards digital payment systems. With a population of over 1.4 billion, India has become one of the most attractive markets for the adoption of digital payments. While cash is still the dominant form of payment in the country, there is a gradual move towards a cashless economy.

Online transactions in India have been on the rise since the introduction of digital payment systems like Unified Payments Interface (UPI), e-wallets, and mobile banking. UPI, launched in 2016, is a real-time payment system that allows instant transfer of funds between bank accounts. Since its launch, it has become one of the most popular modes of payment in the country with transaction volumes increasing from 0.01 million in August 2016 to 8.07 billion in March 2023.

Innovation in Digital Payment Systems. Innovation is the driving force behind the growth of digital payment systems in developing economies. Innovations in technology, payment platforms, and financial services have paved the way for greater financial inclusion and efficiency. Here are some key aspects of innovation in digital payment systems:

1. **Mobile Wallets:** The introduction of mobile wallet applications, such as M-Pesa in Kenya and PayTM in India, has been a game-

changer. These platforms allow users to store money, make payments, and transfer funds easily and securely through their mobile phones. This innovation has reached unbanked and underbanked populations, expanding financial inclusion.

2. QR Code Payments: QR code-based payments have gained immense popularity due to their simplicity and cost-effectiveness. Small businesses in developing economies can accept digital payments using a QR code, reducing the reliance on cash transactions and promoting financial transparency.
3. Biometric Authentication: Innovations in biometric authentication methods, like fingerprint and facial recognition, have enhanced the security of digital payment systems. This has boosted user confidence and encouraged greater adoption.
4. Blockchain Technology: Blockchain technology has the potential to revolutionize digital payment systems by ensuring secure and transparent transactions. In developing economies, it can reduce fraud, lower transaction costs, and improve cross-border payments.

Competitive Advantage in Digital Payment Systems. In a rapidly evolving digital payment landscape, competitive advantage is crucial for market players. Here are some factors that contribute to competitive advantage in digital payment systems in developing economies:

1. User Experience: Creating a seamless and user-friendly experience is vital. Payment platforms that are intuitive and easy to navigate gain a competitive edge. Simplified interfaces and quick transaction processing are key drivers of success.
2. Affordability: Offering low transaction fees and affordable services is essential, especially in developing economies where cost sensitivity is high. Reducing the financial burden on users and merchants can attract more participants to the digital ecosystem.

3. Security: Robust security measures are imperative. Building trust among users by implementing state-of-the-art security features helps payment systems gain a competitive advantage. This is particularly crucial in regions where concerns about fraud and data breaches are prevalent.
4. Partner Ecosystem: Collaborations with businesses, government entities, and financial institutions expand the reach and functionality of digital payment systems. Partnerships can offer added services and integrations, making the platform more attractive to users.
5. Customer Support: Providing responsive and effective customer support can set a payment system apart. In developing economies, where many users are new to digital finance, excellent support can alleviate concerns and enhance adoption.

The Intersection of Innovation and Competitive Advantage. Innovation and competitive advantage are interconnected in the digital payment landscape. Innovations give rise to new features and capabilities that, when effectively leveraged, can become sources of competitive advantage. As payment systems continually evolve, staying at the forefront of technology and user preferences is crucial to maintain a leading position.

Conclusion. Digital payment systems have the potential to bring significant economic benefits to developing economies by enhancing financial inclusion, reducing the reliance on cash, and improving efficiency. Innovation remains the driving force behind the growth of these systems, while competitive advantage is the key to sustaining success in a dynamic and evolving marketplace.

As developing economies continue their digital transformation journey, the role of innovation and competitive advantage in digital payment systems cannot be overstated. By embracing these principles, payment providers can contribute to the economic growth and prosperity of these regions.

Literature

1. Raja Kamal Ch, Souparnika V. T. A study on the impact of digital payment in Indian economy with special reference to COVID-19. *Int. J. of Aquatic Science*. 2021. Vol. 12 (2). P. 894–902.

2. Thirupathi M., Vinayagamoorthi G., Mathiraj S. P. (2019). Effect Of cashless payment methods: A case study perspective analysis. *International Journal of scientific & technology research*. 2019. Vol. 8 (8). P. 394–397.

3. Camenisch J., Maurer U., Stadler M. Digital payment systems with passive anonymity-revoking trustees. *Journal of Computer Security*. 1997. Vol. 5 (1). P. 69–89.

Перспективні вектори інноваційної трансформації промисловості України¹

Антонюк Валентина Полікарпівна,

доктор економічних наук, професор,

головний науковий співробітник,

Інститут економіки промисловості НАН України (м. Київ, Україна),

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2100-7343>

e-mail: antonukvp@gmail.com

Україна нині виборює свою незалежність та несе величезні економічні і людські втрати. Негативні наслідки розв'язаної Росією війни мають усі галузі економіки та сфери суспільного життя. Для подальшого розвитку країни особливо важливу роль має промисловість як базова галузь економічної незалежності країни та її конкурентоспроможності. Війна значною мірою зруйнувала низку найважливіших індустрій України – металургійну, хімічну і коксохімічну, гірничодобувну, машинобудівну, авіаційну. Фактично більшою чи меншою мірою постраждали всі види промислової діяльності. Фахівці Київської школи економіки (KSE) оцінили втрати активів бізнесу у сумі \$11,4 млрд станом на червень 2023 року. За їх підрахунками, від початку війни було пошкоджено чи зруйновано не менше 426 великих і середніх приватних підприємств і держкомпаній, серед яких більше 100 промислових.

Однак кількість таких є суттєво вищою за рахунок підприємств на тимчасово окупованих територіях [1]. Як наслідок – за 2022 рік виробництво промислової продукції впало на 36,7 %, більше, ніж ВВП країни (29,2 %) [2]. За даними Державної служби статистики,

¹Доповідь підготовлена відповідно до завдань науково-дослідної роботи, що виконує Інститут економіки промисловості НАН України за темою «Стратегічні напрями смарт-спеціалізації промислових регіонів України» (№ держреєстрації 0121U114107)

індекс промислової продукції за січень-червень 2023 року склав 97,1 % до відповідного періоду 2022 року, коли падіння було найбільшим [3]. Зменшення обсягів виробництва найбільшим було у високо-, середньо-високотехнологічних галузях промисловості, що знижує технологічний рівень вітчизняної індустрії.

Уже зараз потреба промислового відновлення є ключовою для успішного протистояння російській агресії. А після війни перед Україною постане надзвичайно складна і масштабна робота повоєнної відбудови та реконструкції. Для забезпечення стійкості економіки та динамічності розвитку вона має бути здійснена на інноваційній основі.

Питанням повоєнної інноваційної модернізації приділяється велика увага вітчизняними науковцями, які аналізують ключові завдання інноваційного розвитку після війни [4; 5]. Відродження і модернізація промисловості має відбуватися в координатах світових трендів індустріального розвитку, які визначаються в основному США та Європейським Союзом.

Так, у «Новій промисловій стратегії для ЄС» 2020 року промисловість є центральною для майбутнього прогресу та процвітання Європи, яка має спрямовувати свій розвиток на шлях до кліматичної нейтральності і «циркулярної» економіки, до розвитку та укорінення промислових інновацій [6].

Аналіз різноманітних досліджень показує, що основним трендами сучасного економічного й індустріального розвитку є: цифровізація усіх сфер економічної діяльності; впровадження інновації та розвиток високотехнологічних видів промисловості; перехід до кліматичної нейтральності й циркулярної економіки; забезпечення більшої стійкості (резильєнтності) економіки для успішного протистояти зовнішнім і внутрішнім викликам.

У рамках цих трендів має формуватися стратегія модернізації промисловості України. Вітчизняними фахівцями пропонуються різні підходи щодо інноваційного розвитку економіки. Фахівці Ки-

ївської політехніки розробили пропозиції щодо «Платформи повоєнної інноваційної трансформації України», де обґрунтовано необхідність формування нової структури економіки з новими якісними характеристиками. Серед основних сфер інноваційної трансформації розглядається оборона і безпека, створення нової техніки на основі нових критичних знань і новітніх, найбільш перспективних винаходів.

Повоєнна трансформація має включати цифровізацію, кібербезпеку, цивільну і військову інфраструктуру, енергетичну безпеку, транспортну логістику, аграрну інженерію, продовольчу безпеку, екологію, медичну інженерію, здоров'я людини, низку інших напрямів, які формують інфраструктуру повоєнної трансформації [7]. Є багато пропозицій промисловців, наприклад Українського кластерного альянсу, який виступає за необхідність створення відкритих технологічних екосистем та кластерів на основі Індустрії 4.0 і 5.0 [8], які забезпечать пріоритетні вектори модернізації. Зараз важливо, щоб на державному рівні найскоріше була розроблена й прийнята до впровадження новітня стратегія розвитку й модернізації промисловості, здійснено її ефективне організаційно-правове, фінансове і кадрове забезпечення, що забезпечить нарощування виробництва для потреб оборони та населення.

Література

1. Загальна сума прямих збитків, завдана інфраструктурі України через війну, за підсумками червня 2023 року перевищила \$150 млрд // KSE. 2 серпня 2023 року. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zbitkiv-zavdana-infrastrukturii-ukrayini-cherez-viynu-za-pidsumkami-cherivnya-2023-roku-perevishhila-150-mlrd/>

2. Богдан Т. Якою має бути економічна політика держави під час війни, щоб забезпечити економічне зростання? // Економічна правда. 2 серпня 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/08/2/702842/>

3. Індеси промислової продукції в Україні у 2015-2023 роках. Статистична інформація // Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

4. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір : кол. моногр. / за ред. В. А. Омеляненка. Суми : Ін-т стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань, 2022. 280 с.

5. Яцкевич І. В. Інноваційна політика України у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39.

DOI: 10.32782/2524-0072/2022-39-53

6. A New Industrial Strategy for Europe // European Commission. Brussels, 10.3.2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0102>

7. Платформа повоєнної інноваційної трансформації України // КПІ імені Ігоря Сікорського. URL: <https://svit.kpi.ua/2022/09/15/>

8. Юрчак А. Технологічні екосистеми та роль кластерів в їх створенні та керуванні // CEO УКА 19.08.2023. URL: <https://www.clusters.org.ua/blog-single/tech-ecosystems-and-cluster-role-in-their-orchestration/>

Особливості формування витрат на оплату праці на сільськогосподарських підприємствах в умовах війни

Шиян Дмитро Вікторович,

доктор економічних наук, професор
кафедри економіки підприємства та організації бізнесу,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: dmytro.shyian@hneu.net;

Севрюкова Єлизавета Олександрівна,

аспірант кафедри економіки підприємства та організації бізнесу,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: elizavetasevryukova@ukr.net

Військова агресія РФ призвела до величезних втрат для нашої країни. В першу чергу – це людські втрати. Багато людей загинуло, мільйони стали біженцями, втратили роботу, призупинили бізнеси. Тільки прямі збитки економіці оцінюються в сотні мільярдів доларів. У 2022 р. валовий внутрішній продукт скоротився майже на 30 %. Однак, незважаючи на такі величезні втрати, багато підприємств продовжили свій бізнес, виробляючи необхідну населенню та державі продукцію, створюючи робочі міста, сплачуючи податки. Це цілком відноситься також до сільськогосподарських підприємств.

Минулий рік виявився, мабуть, найбільш складним для всього аграрного сектора за останні чверть століття. Загальна величина валової продукції в сільському господарстві скоротилася на 25,0 %, в тому числі продукції рослинництва – на 28,0 %, продукції тваринництва – на 12,0%. Крім того, посівні площі на контрольованих територіях були меншими порівняно з довоєнними більш ніж на 5 млн га. В кінцевому випадку це призвело до зменшення валових зборів зернових і зернобобових культур з 86,0 млн т до 53,9 млн т. Також

зменшилась і урожайність цих культур. Відносно рівня оплати праці працівників, то у 2022 році вона дорівнювала в галузі сільського господарства 13061 грн проти 12287 грн у 2021 році. Однак враховуючи інфляцію у 25 % та суттєве падіння курсу гривні, її значення фактично свідчило про зменшення реальної заробітної плати.

Виходячи з означених тенденцій і проблем постає питання: яким чином в умовах війни формується економічний механізм при виробництві сільськогосподарської продукції. В цьому випадку наша увага в першу чергу буде зосереджена на особливостях формування рівня оплати праці залежно від результатів економічної діяльності. Дані залежності так чи інакше будуть визначати і подальші процеси вже після звершення війни.

Слід зазначити, що сьогодні питанню розвитку аграрного сектора в умовах військових дій приділяється значна увага науковців [1–4]. Вже почались дослідження відносно можливих шляхів відновлення економіки України у післявоєнний період. Зокрема, В. Онищенко підкреслює що втрата людського капіталу є одним з найбільших проблем повоєнного відновлення [5]. При цьому головна проблема, на його думку, буде стосуватися надання відповідного рівня освіти працівникам як одного з головних чинників формування людського капіталу.

З нашої точки зору, головним чинником, який має безпосередній вплив на якість формування людського капіталу, залишається відповідний рівень оплати праці. Саме виходячи з цього були вирішено на прикладі сільськогосподарських підприємств дослідити залежність рівня ефективності роботи підприємств та рівня витрат на оплату праці.

Базою дослідження виступали статистичні дані сільськогосподарських підприємств Харківської області за 2020 та 2022 рік. Вибір саме цих двох років був обумовлений тією обставиною, що звітність за 2021 рік фактично не була надана значною кількістю підприємств, саме через початок бойових дій на території області та відповідного

дозволу уряду. Дані за 2022 рік також містять значно меншу кількість підприємств, ніж за 2020 рік.

Перше питання, яке було поставлено, стосувалось взаємозалежності величини чистого доходу та рівня витрат на оплату праці в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь. Крім того, здійснено оцінку залежності між питомою вагою витрат на оплату праці у структурі витрат та у структурі чистого доходу. Для відповіді на поставлені питання використовувався регресійний метод. Отримані результати за даними 2020 та 2022 року наведені в *табл. 1*.

Таблиця 1

Вплив величини чистого доходу на 100 га сільськогосподарських угідь на окремі показники рівня витрат на оплату праці в сільськогосподарських підприємствах Харківської області у 2020 та 2022 роках

Показник (x)	Залежні величини (Y)		
	витрати на оплату праці на 100 га с/г.	питома вага витрат на оплату праці у структурі витрат, %	питома вага витрат на оплату праці у структурі чистого доходу, %
2020			
Чистий дохід на 100 га с/г., тис. грн	$y = 150,6 + 0,0447x$	$y = 16,1 - 0,0009x$	$y = 14,3 - 0,0012x$
2022			
Чистий дохід на 100 га с/г., тис. грн	$y = 251,2 + 0,0377x$	$y = 20,5 - 0,0025x$	$y = 34,1 - 0,0068x$

Джерело: власні розрахунки

Отримані результати дають підстави зробити такі висновки. По-перше, у 2020 році збільшення чистого доходу на 1 млн грн на 100 га сільськогосподарських угідь призводило у середньому до зростання рівня витрат на оплату праці на 44,7 тис. грн. У 2022 році це зростання дорівнювало тільки 37,7 тис. грн. Це може свідчити про зменшення величини витрат на оплату у структурі чистого доходу підприємства при його зростанні, що, своєю чергу, може бути індикатором

економії на рівні оплати праці робітників та відсутності належного стимулювання оплати праці. По-друге, відносно взаємозв'язку питомої ваги заробітної плати у структурі всіх витрат та у структурі чистого доходу. В даному випадку ми маємо їх суттєве від'ємне зростання. При збільшенні рівня чистого доходу на 100 га 1 млн грн питома вага оплати праці у структурі витрат у 2020 році зменшувалась в середньому на 0,9 %, у 2022 році – на 2,5 %. Відносно зміни питомої ваги оплати праці у структури чистого доходу то у 2020 році вона дорівнювала 1,2 %, тоді як у 2022 році – вже 6,8 %.

Слід підкреслити ще один важливий момент, пов'язаний з абсолютною величиною витрат на оплату праці на 100 га сільськогосподарських угідь. В 2020 році їх величина в середньому дорівнювала 409,6 тис. грн, тоді як в 2022 лише 276,5 тис. грн. Це доволі суттєве скорочення. Воно також відрізняється від загальної ситуації в Україні і напряму пов'язано з тим, що підприємств області зазнали суттєвих втрат від бойових дії. Крім того, в даній ситуації ще слід мати на увазі і рівень інфляції який у 2021 році дорівнював майже 10%, а у 2022 році – 25 %.

Тобто скорочення реальної заробітної плати було ще більшим. Про те, що дані розбіжності мають статичну розбіжність, свідчать результати порівняння середніх з допомогою t-критерію Стьюдента. Було встановлено, що з рівнем надійності 99 % розбіжностей даних середніх є надійними (рис. 1).

Було вирішено також оцінити взаємозв'язок показників рівня витрат на оплату праці та показників ефективності діяльності підприємств. До останньої групи було включено такі показники: витрати всього на 100 га сільськогосподарських угідь, матеріальні витрати на 100 га сільськогосподарських угідь, чистий дохід на 100 га сільськогосподарських угідь, прибуток на 100 га сільськогосподарських угідь. З метою оцінки взаємозалежності цих показників було обрано метод факторного аналізу. Отримані результати наведено на рис. 2.

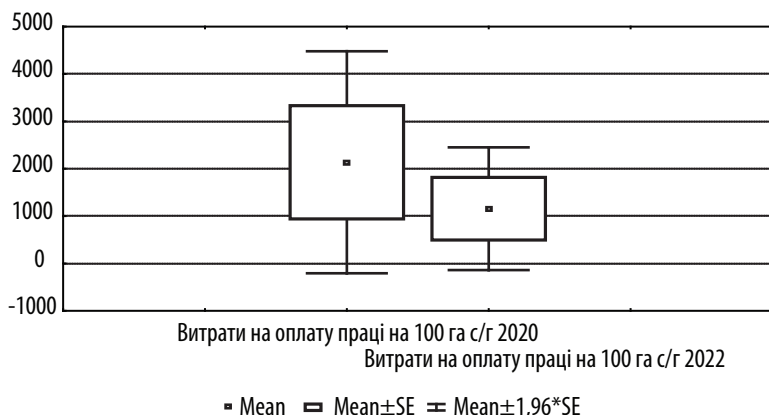

Рис. 1. Розбіжності середніх значень витрат на оплату праці в розрахунку на 100 сільськогосподарських угідь у підприємствах Харківської області у 2020 та 2022 роках

Вони дають підставу стверджувати, що всі показники, які характеризують абсолютний та відносний рівень витрат оплати праці, не корелюють з показниками ефективності діяльності підприємств. Крім того, величина прибутку на 100 га сільськогосподарських угідь у 2022 році перестала корелювати з іншими показниками ефективності діяльності. Це може свідчити, що рівень витрат і доходу слабкою мірою визначають величину прибутку.

Проведене дослідження дозволило встановити, що у 2022 році сільськогосподарські підприємства Харківської області порівняно з 2020 роком зменшили як абсолютний, так і відносний рівень витрат на оплату праці. Це, безумовно, стало одним із наслідків війни. Однак проблема слабого взаємозв'язку отриманих економічних результатів і рівня оплати праці мала місце не тільки у 2022 р., а і у 2020 р. Таким чином, війна лише поглибила цю проблему. Її вирішення буде потребувати особливої уваги після завершення військових дій, що дасть можливість підвищити мотивацію персонал, а отже, і рівень ефективності діяльності підприємств.

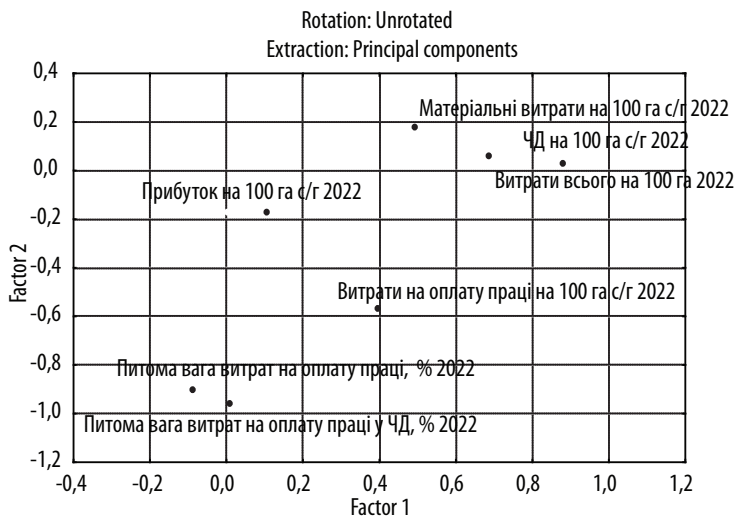
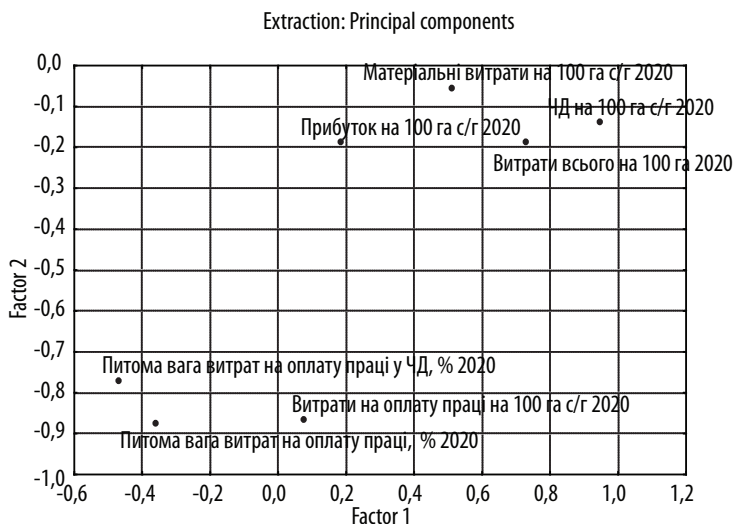

Рис. 2. Результати факторного аналізу залежності окремих показників в сільсько-господарських підприємствах Харківської області у 2020 та 2022 роках

Література

1. Malik M., Shpykuliak O., Kravchenko S., Malik L., Yuzhykova V. Development of farms in wartime conditions. *Ekonomika APK*. 2023. Vol. 30 (1). P. 40–50.

DOI: 10.32317/2221-1055.202301040

2. Malik M., Kravchenko S., Diuk A., Malik L., Nechyporenko M. Development of micro-entrepreneurs in agriculture in wartime conditions. *Ekonomika APK*. 2023. Vol. 30 (2). P. 10–23.

DOI: 10.32317/2221-1055.202302010

3. Ilchuk M., Nikitchenko S., Sytnyk O., Pavlenko V. Diversification of entrepreneurial activities in the agricultural sector of Ukraine's economy in the post-war period. *Ekonomika APK*. 2023. 30 (4). P. 25–35.

DOI: 10.32317/2221-1055.202304025

4. Осташко Т.О. Зерновий експорт України в умовах війни. *Економіка України*. 2023. № 8. С. 28–46.

DOI: 10.15407/economyukr.2023.08.028

5. Онищенко В. П. Людський і соціальний капітал України в період її після-воєнного відновлення. *Економіка України*. 2023. № 1. С. 3–19.

DOI: 10.15407/economyukr.2023.01.003

Цифрова трансформація як фактор підвищення конкурентоспроможності й інноваційності: досвід Польщі

Вацьковські Казімеж Станіславович,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем, Варшавський технологічний університет «Варшавська політехніка» (м. Варшава, Польща),
e-mail: ikwackowski1701@gmail.com;

Гордієнко Лариса Юріївна,

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: gordienkolarisa@ukr.net

Трансформаційні процеси, що відбуваються в сучасному світі, пов'язані із загостренням конкуренції не тільки між підприємствами, а й між регіонами та країнами. Підвищення конкурентоспроможності пов'язане з розвитком інноваційних механізмів і структур, серед яких особливе місце посідають цифрові технології, що стали вирішальним чинником появи феномену інформаційного суспільства, що формуються.

Значення розвитку інформаційних і комунікаційних технологій (англ. Information and Communication Technologies – ICT) для економічного зростання підкреслюють дослідження, відповідно до яких ICT відповідають за 40 % зростання продуктивності в Європейському Союзі [1].

В умовах потрясінь, з якими зіткнулися європейські країни в останні роки, а саме: COVID-19, війна в Україні та санкції проти Росії, а насправді інфляція, зростання цін на енергоносії та сировину, невизначеність та уповільнення економіки ключових країн ЄС сповільнять, на думку Світового банку [2], і польську економіку в найближчі роки. Тому з метою підвищення конкурентоспромож-

ності й інноваційності польської економіки Національним планом перебудови та збільшення стійкості (НППтаЗС) [3] передбачено зростання інвестицій в такі напрямки, як:

- стійкість і конкурентоспроможність економіки;
- зелена енергетика та зменшення споживання енергії;
- цифрова трансформація;
- ефективність, доступність та якість системи охорони здоров'я;
- зелена, розумна мобільність.

Серед детальних цілей НППтаЗС [3] визначено якісний, інноваційний розвиток економіки, що веде до підвищення її продуктивності, з урахуванням цифрової трансформації країни та суспільства.

Цілями цифрової трансформації відповідно до НППтаЗС [3] визначено розвиток мережевої інфраструктури (усунення білих плям у доступі до широкосмугового Інтернету, розвиток технології 5G), розвиток критичної інфраструктури (узгодженість стандартів у сфері громадської безпеки), підвищення доступності цифрових державних послуг, підвищення цифрових компетенцій суспільства та інвестиції, пов'язані з цифровою школою.

На цифрову трансформацію НППтаЗС [3] передбачено 2,796 млрд євро з грантової частини та 2,100 млрд євро з кредитної частини (загалом 4,896 млрд євро), що становить 13,8 % коштів, які планується витратити в рамках НППтаЗС.

Реформи призведуть до збільшення відсотка домогосподарств, які мають доступ до Інтернету зі швидкістю не менше 100 Мбіт/с, з 61,3% у 2019 році до 100% у 2025 році, а також збільшення відсотка домогосподарств, які користуються доступом до Інтернету на пропускну здатність не менше 100 Мбіт/с з 23,3 % у 2019 році до 100 % у 2025 році. Реформа також призведе до збільшення відсотка людей, що використовують Інтернет в контактах з державною адміністрацією з 42 % у 2020 році до принаймні 60 % у 2026 році.

Ключовими в цьому відношенні відповідно до НППтаЗС [3] вважаються такі напрямки:

- усунення правових, адміністративних та організаційних перешкод, які перешкоджають загальному доступу до швидкого Інтернету – розвиток мережевої інфраструктури;
- збільшення масштабів застосування цифрових рішень у публічній сфері, економіці та суспільстві;
- стимулювання підвищення рівня цифрових компетентностей (E-competences) та адаптація освіти до викликів, пов'язаних з цифровою трансформацією;
- підвищення кібербезпеки інформаційних систем і зміцнення інфраструктури обробки даних, та оптимізація інфраструктури державних служб, відповідальних за безпеку.

На додаток до вищезазначених реформ, безпосередньо присвячених цифровій трансформації, НППтаЗС [3] також включає ряд заходів, що підтримують цифрові трансформації в таких сферах, як: підприємництво, охорона здоров'я, сільське господарство та транспорт. Таким чином, реалізація поставлених стратегічних цілей щодо розвитку цифрової трансформації в Польщі спрямована в результаті на підвищення конкурентоспроможності та інноваційності країни.

Література

1. Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013. Streszczenie. W-wa : MSWiA, 2008. 5 s.
2. Spotkanie z delegacją Banku Światowego w Ministerstwie Finansów. URL: <https://www.gov.pl/web/finanse/spotkanie-z-delegacja-banku-swiatowego-w-ministerstwie-finansow>
3. Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności. W-wa, 2022. 519 s.

Наукове видання

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

24 листопада 2023 року
м. Харків

Підписано до друку 27.11.2023 р. Формат 60 x 84/16. Папір офсетний.
Гарнітура WarnockPro. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 4,34.
Обл.-вид. арк. 5,74. Наклад 50. прим. Зам. № 158.

ФОП Лібуркіна Л. М.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
від 12.02.2003 р., серія ХК № 76
61001, м. Харків, а/с 870.

Надруковано у ФОП Озеров Г. В.